

नक्षलवादी कारवाईसह अतिरेकी कारवाई, दरोडेखोरी, संघटीत
गुन्हेगारी विरोधी कारवाई व आपात्कालीन काळात मदत
करताना मृत व जखमी झालेल्या पोलीस अधिकारी/कर्मचारी
यांच्या कुटुंबियांना नुकसान भरपाई व इतर सोयी सुविधा
देण्यांबाबत.

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

शासन निर्णय क्र.पीडब्ल्यूएफ-१००८/प्र.क्र.८/पोल-७

गृह विभाग मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक :- २९ नोव्हेंबर, २००८

संदर्भ :- १) शासन निर्णय क्र.पीडब्ल्यूएफ-१००३/प्र.क्र.८/पोल-७ दिनांक १६ मार्च, २००५
२) पूरक पत्र क्र.पीडब्ल्यूएफ-१००३/प्र.क्र.८/पोल-७ दिनांक ६ जुलै, २००५

प्रस्तावना :- नक्षलवादी कारवाईत मृत व जखमी झालेल्या पोलीस अधिकारी/कर्मचारी यांच्या कुटुंबियांना नुकसान भरपाई रक्कमेत वाढ व इतर सोयी सुविधा देण्यांबाबत संदर्भ क्र.१ येथील दिनांक १६ मार्च, २००५ चा शासन निर्णय व संदर्भ क्र.२ येथील दिनांक ६ जुलै, २००५ चे पूरक पत्रान्वये शासन आदेश निर्गमित करण्यांत आलेले आहेत. सदर शासन निर्णय दि.१६.३.२००५ व शासन पूरकपत्र दि.६.७.२००५ या मधील तरतुदी संपूर्ण राज्यात अतिरेकी कारवाई, दरोडेखोरी, संघटीत गुन्हेगारी विरोधी कारवाई व आपात्कालीन काळात मदत करताना (Rescue Operation) मृत वा जखमी झालेल्या पोलीस अधिकारी/कर्मचारी यांच्या कुटुंबियांना नुकसानभरपाई देण्याकरीता लागू करण्यांची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. अतिरेक्याविरुद्धदच्या कारवाईमध्ये पोलीस अधिकारी व कर्मचा-यांना स्वतःचा जीव जोखमीत टाकून लोकांचे प्राण घाचविणे तसेच सार्वजनिक व खाजगी मालमत्तेचे रक्षण करण्याची कार्यवाही करावी लागते. प्रसंगत: त्यामध्ये पोलीस अधिकारी व कर्मचारी आपले प्राण गमावतात. राज्याच्या सेवेसाठी त्यांनी प्राण गमावले तरीही संबंधीत अधिकारी/कर्मचा-यांच्या कुटुंबियांसाठी तो एक जबरदस्त धक्का असतो त्याचबरोबर त्या कुटुंबाची कर्ती व मिळवती व्यक्ती गेल्याने अशा कुटुंबावर आर्थिक आरिष्ट येण्याची शक्यता विचारात घेवून असे बहादुर पोलीस अधिकारी व कर्मचारी सेवा बजावित असताना धारातीर्थी पडल्यानंतर त्यांच्या कुटुंबियांना भरपाई देणे अगत्याचे ठरते व त्या माध्यमातून राज्यासाठी जिवाची बाजी लावणारे जवान पोलीस दलामध्ये येण्यासाठी युवकांमध्ये उर्मी निर्माण करण्याच्याही अनुषंगाने अशा कुटुंबांना मदत करणे आवश्यक ठरते. त्याचबरोबर दरोडेखोरी, संघटीत गुन्हागारी विरुद्धदच्या कारवाई यामध्येही पोलीस अधिकारी व कर्मचा-यांना जीव जोखमीत घालून आपले कर्तव्य पार पाडावे लागते व काही वेळा त्यांना आपले प्राण गमवावे लागतात. आपत्कालीन काळामध्येसुध्दा ब-याचवेळा मदत करीत असताना, पोलीस अधिकारी व कर्मचा-यांना स्वतःचा जीव धोक्यात घालून इतरांचे प्राण वाचवित

असताना, स्वतः गतप्राण होण्याचे प्रसंग येतात. या सर्व बाबी विचारात घेता, नक्षलविरोधी कारवाई, अतिरेक्यांविरोधीची कारवाई, दरोडेखोरी, संघटीत गुन्हेगारी विरोधी कारवाई व आपात्कालीन काळात मदत करताना, मृत व जखमी झालेल्या पोलीस अधिकारी व कर्मचा-यांना सानुग्रह अनुदान, भरपाई व इतर सेवा सुविधा देणे अगत्याचे ठरते. तसेच नक्षल विरोधी कारवाईत मृत व जखमी झालेल्या पोलीस अधिकारी व कर्मचा-यांच्या कुटुंबियांना देय आहेत त्या उपरोक्त सर्व कारवाईत मृत पावलेल्या व जखमी झालेल्या पोलीस अधिकारी व कर्मचा-यांच्या कुटुंबियांना पुढीलप्रमाणे वाढीसह लागू करणे आवश्यक आहे.

शासन निर्णय :-

अ) शासन निर्णय दिनांक १६.३.२००५ व शासन पूरकपत्र दि.६.७.२००५ मधील तरतुदी अन्यथे देय असलेली नुकसान भरपाई संपूर्ण राज्यात नक्षलविरोधी कारवाई, अतिरेक्यांविरोधीची कारवाई, दरोडेखोरी, संघटीत गुन्हेगारी विरोधी कारवाई व आपात्कालीन काळात मदत करताना, (Rescue Operation) मृत व जखमी झालेल्या पोलीस अधिकारी व कर्मचा-यांना यापुढे लागू राहील.

ब) नक्षलविरोधी कारवाई, अतिरेक्यांविरोधीची कारवाई, दरोडेखोरी, संघटीत गुन्हेगारी विरोधी कारवाई व आपात्कालीन काळात मदत करताना, मृत व जखमी झालेल्या पोलीस अधिकारी व कर्मचा-यांच्या कुटुंबियांना मृत व्यक्तीला त्याच्या मृत्यूच्याचेळी देय असलेले अंतिम वेतन, त्या मृत व्यक्तीच्या नियतवयोमानानुसार सेवानिवृत्त होईपर्यंत देय असेल.

क) नक्षलविरोधी कारवाई, अतिरेक्यांविरोधीची कारवाई, दरोडेखोरी, संघटीत गुन्हेगारी विरोधी कारवाई व आपात्कालीन काळात मदत करताना, मृत व जखमी झालेल्या पोलीस अधिकारी व कर्मचा-यांना वर ब) येथे नमूद केल्यानुसार मिळणा-या वेतनावर नियमानुसार सरकारी कर्मचा-यांना ज्या ज्या वेळी महागाई भत्ता ज्या दराने देय होईल, त्या दराने मिळेल. तसेच असे मिळणारे वेतन सुधारीत वेतन आयोगांच्या शिफारशीनुसार येळेवेळी सुधारीत होईल.

ड) मृत पावलेला पोलीस अधिकारी/ कर्मचारी हा मृत्यूच्या दिनांकास खाजगी निवासस्थानात अथवा शासकीय निवासस्थानात रहात असल्यास व त्यांना घरभाडे भत्ता मिळत नसल्यास तसेच पोलीस अधिकारी/ कर्मचारी यांच्या कुटुंबियांनी शासकीय निवासस्थान रिक्त केल्यास सदर पोलीस अधिकारी/कर्मचा-यांच्या कुटुंबियांस देय होणा-या वेतनावर सदरहू कर्मचारी नियतवयोमानानुसार सेवानिवृत्त होईपर्यंत घरभाडे भत्ता देय राहील.

इ) नक्षलविरोधी कारवाई, अतिरेक्यांविरोधीची कारवाई, दरोडेखोरी, संघटीत गुन्हेगारी विरोधी कारवाई व आपात्कालीन काळात मदत करताना, मृत झालेल्या कर्मचा-यांच्या कुटुंबियांना किमान रूपये १.५ लक्ष किंवा अंतिम वेतनाच्या २० पट इतके सानुग्रह अनुदान

पूर्वीप्रमाणे यापुढेही देय राहील. तसेच कायमच्या अपंगत्व आलेल्या व्यक्तीस रु. २ लक्ष व जखमी झालेल्या व्यक्तीस रु. १ लक्ष भरपाई देय राहील.

हा शासन निर्णय दि.०१.११.२००८ पासून अंमलात येईल.

हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.५३०/व्यय-७ दि. २९.११.२००८ अन्वये त्यांच्या सहमतीने निर्गमित करण्यांत येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने,

(सु.बा. तुंबारे)

कार्यासन अधिकारी, गृह विभाग, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१. पोलीस महासंचालक व महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२. संचालक, अँन्टी करप्शन ब्युरो, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
३. अपर पोलीस महासंचालक, गन्हा अन्वेषण विभाग (गुन्हे), महाराष्ट्र राज्य, पुणे
४. आयुक्त, गुन्हा अन्वेषण विभाग (गुन्हावार्ता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
५. संचालक, पोलीस बिनतारी संदेश, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
६. विशेष पोलीस महानिरीक्षक (प्रशिक्षण व खास पथके), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
७. विशेष पोलीस महानिरीक्षक (नक्षलवादी प्रतिबंधक कारवाया), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
८. विशेष पोलीस महानिरीक्षक, राज्य राखीव पोलीस बल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
९. प्राचार्य, पोलीस अकादमी, नाशिक
१०. सर्व पोलीस आयुक्त
११. सर्व पोलीस उप महानिरीक्षक (सर्व परिक्षेत्र, रेल्वे, रा. रा. पो. बल, नागरी हक्क संरक्षण इ.)
१२. सर्व पोलीस अधिक्षक, (जिल्हा, रेल्वे, मोटार परिवहन विभाग, पुणे)
१३. सर्व समादेशक, राज्य राखीव पोलीस बल
१४. सर्व प्राचार्य, प्रादेशिक पोलीस प्रशिक्षण शाळा
१५. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा) १/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर
१६. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
१७. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
१८. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
१९. वित्त विभाग (व्यय-७)
२०. सर्व मंत्रालयीन विभाग
२१. गृह विभाग (कार्यासन पोल-१ ते १५ व विशा-१अ/१ब ते विशा-८, बीयुडी-१)